

Передмова	13
Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	23
Глава 1. Предмет і метод економічної теорії	23
§ 1. Зародження й основні етапи розвитку економічної теорії як науки	23
§ 2. Предмет економічної теорії та еволюція його визначення різними школами	29
§ 3. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація	35
§ 4. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання і використання економічних законів	37
§ 5. Функції економічної теорії	40
§ 6. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших економічних наук	43
Навчальний тренінг	45
Глава 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси	48
§ 1. Економічні потреби суспільства, їхня суть та структура	48
§ 2. Економічний закон зростання потреб	52
§ 3. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація	55
§ 4. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу	58
Навчальний тренінг	59

Глава 3. Економічна система суспільства. Відносини власності	61
§ 1. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку	61
§ 2. Економічна система, її сутність, цілі й основні структурні елементи. Типи економічних систем	67
§ 3. Власність, її сутність, форми і місце в економічній системі	73
§ 4. Місце і роль людини в економічній системі	87
Навчальний тренінг	92
Глава 4. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік	95
§ 1. Сутність і закономірності еволюційного переходу економічної системи до наступного типу	95
§ 2. Перехідні економічні системи: зміст і основні риси	96
§ 3. Криза і розпад командно-адміністративної системи та необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин	101
§ 4. Концепції переходу постсоціалістичних країн до ринкової економіки	104
§ 5. Формування інституційних та економічних умов переходу країн до нової системи господарювання	107
Навчальний тренінг	113
Глава 5. Форми організації суспільного виробництва та їхня еволюція	115
§ 1. Сутність і структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво	115
§ 2. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок	121
§ 3. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники	128
§ 4. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне	134
§ 5. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості	138

§ 6. Альтернативні теорії вартості	142
§ 7. Закон вартості, його сутність та функції	147
Навчальний тренінг	150
Глава 6. Теорія грошей і грошового обігу	153
§ 1. Теоретичні концепції виникнення і сутності грошей	153
§ 2. Функції грошей та їхня еволюція	157
§ 3. Грошовий обіг і його закони	161
§ 4. Грошова система, її структурні елементи й основні типи	165
§ 5. Валютні курси. Конвертованість грошей	172
§ 6. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально- економічні наслідки	176
Навчальний тренінг	182
Розділ II. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	184
Глава 7. Ринкова економіка: суть, структура та інфра- структура	184
§ 1. Ринкове господарство як невід'ємна складова товарного виробництва	184
§ 2. Риси, структура та функції ринку	186
§ 3. Основні суб'єкти ринкової економіки	191
§ 4. Держава як суб'єкт ринкового господарства	193
§ 5. Інфраструктура ринку	196
Навчальний тренінг	206
Глава 8. Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги	209
§ 1. Сутність попиту і фактори, що його визначають	209
§ 2. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають	214
§ 3. Еластичність попиту і пропозиції	218
§ 4. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага	225
Навчальний тренінг	227
Глава 9. Конкуренція і монополія у ринковій економіці	229
§ 1. Конкуренція як основоположний атрибут ринко- вої економіки	229
§ 2. Внутрішньогалузева і міжгалузева, цінова і нецінова конкуренція	235

§ 3. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція та її типи	239
§ 4. Сутність, витоки і види монополізму	242
Навчальний тренінг	250
Глава 10. Підприємництво у ринковій економіці	253
§ 1. Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва	253
§ 2. Теорії та моделі підприємництва	256
§ 3. Організаційно-правові форми підприємництва	258
§ 4. Класифікація підприємств за розміром. Малий бізнес. Нові види підприємницької діяльності	265
Навчальний тренінг	274
Глава 11. Капітал. Витрати виробництва і прибуток	277
§ 1. Капітал як економічна категорія товарного виробництва	277
§ 2. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність та класифікація	281
§ 3. Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку	285
§ 4. Кругообірот і оборот промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу	288
Навчальний тренінг	295
Глава 12. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки	297
§ 1. Аграрні відносини, їхній зміст і особливості	297
§ 2. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення	302
§ 3. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі	311
§ 4. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс	313
§ 5. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва	316
Навчальний тренінг	318
Глава 13. Доходи, їхні джерела й розподіл	320
§ 1. Сутність, види і джерела формування доходів. Номінальні й реальні доходи	320
§ 2. Функціональний розподіл доходів	322

§ 3. Персональний розподіл доходів. Сімейні доходи, їхній рівень, джерела і структура	339
§ 4. Диференціація доходів населення. Крива Лоренца і коефіцієнт Джині	343
Навчальний тренінг	346
Глава 14. Економіка невизначеності, ризику і страхування	348
§ 1. Невизначеність і ризиковість сучасної ринкової економіки	348
§ 2. Спекуляція та її роль в умовах ринку	354
§ 3. Страхування як засіб обмеження рівня ризиковості	359
Навчальний тренінг	368
Розділ III. СУСПІЛЬНЕ ВІДТВОРЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ	370
Глава 15. Суспільне відтворення і циклічні коливання в економіці	370
§ 1. Сутність і багатогранність процесу суспільного відтворення. Відтворення національного продукту і національного багатства	370
§ 2. Економічне зростання: сутність, типи і фактори	376
§ 3. Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів	379
§ 4. Теорія “довгих хвиль” в економіці	390
Навчальний тренінг	393
Глава 16. Зайнятість і відтворення робочої сили	396
§ 1. Економічне самовизначення індивіда як умова становлення ринкових відносин у сфері праці	396
§ 2. Ринок праці та особливості його функціонування	399
§ 3. Соціально-економічний зміст і форми прояву зайнятості	403
§ 4. Безробіття, його види і наслідки	408
§ 5. Цілі, принципи та механізм державного регулювання зайнятості	412
§ 6. Еволюція теоретичних концепцій ринку праці, зайнятості та безробіття	414
Навчальний тренінг	419

Глава 17. Фінансова система	422
§ 1. Необхідність, зміст, структура та функції фінансів	422
§ 2. Фінансова система. Державний бюджет. Бюджет- ний дефіцит і державний борг	425
§ 3. Теорія оподаткування	432
Навчальний тренінг	439
Глава 18. Кредитна система	442
§ 1. Необхідність, зміст і принципи функціонування кредиту	442
§ 2. Форми і функції кредиту	444
§ 3. Кредитна система та її структура	449
Навчальний тренінг	456
Глава 19. Держава та її економічні функції	459
§ 1. Еволюція теоретичних уявлень про роль держави в економіці	459
§ 2. Економічні функції держави	459
§ 3. Форми і методи державного регулювання еко- номіки	469
§ 4. Державний сектор економіки й державне підпри- ємництво як спосіб реалізації економічних функ- цій держави	472
Навчальний тренінг	474
Глава 20. Теоретичні аспекти ринкової трансформації еко- номіки України	477
§ 1. Необхідність і основні напрями ринкової транс- формації економіки України	477
§ 2. Роздержавлення, приватизація та демонополіза- ція — основа ринкових перетворень економіки	480
§ 3. Сутність та основні шляхи структурної пере- будови економіки	485
§ 4. Проблеми реформування фінансово-кредитної сфери	489
§ 5. Формування відкритої економіки України і шляхи входження у світове господарство	491
Навчальний тренінг	494

Розділ IV. ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА	497
Глава 21. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок	497
§ 1. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства	497
§ 2. Форми міжнародних економічних відносин (МЕВ). Концепції трансформації	502
§ 3. Всесвітній ринок товарів та послуг	506
§ 4. Торговельний і платіжний баланси країни	513
§ 5. Зміст і структура світової валютної системи	516
§ 6. Сутність, причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили	519
Навчальний тренінг	521
Глава 22. Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства	525
§ 1. Глобалізація як закономірний процес світогосподарського розвитку	525
§ 2. Сутність, ознаки та рівні глобалізації економіки	533
§ 3. Виклики глобалізації та їх вплив на трансформаційний потенціал перехідних економічних систем	536
§ 4. Взаємопов'язаність та передумови вирішення глобальних проблем	540
Навчальний тренінг	551
Альфред Нобель	555
Премія Банку Швеції з економічних наук пам'яті Альфреда Нобеля	559
Глосарій	572